INFORMATIENOTA VOOR DE RAAD

Nummer: 357

Portefeuillehouder:	R. Broekema en A. Messelink-Dijkstra
Portefeuille:	Werk en inkomen, jeugd(zorg) en Wm0
Programma:	Sociaal Domein
Taakveld:	

Datum: 15 november 2022

Onderwerp: Informatie voor de raad over de Monitor Sociaal Domein 2021

DE RAAD NEEMT KENNIS VAN:
De Monitor Sociaal Domein over de tweede helft van 2021, op www.lelystadinzicht.nl

INLEIDING
Twee keer per jaar is er een update van de Monitor Sociaal Domein. De nieuwe monitor staat nu online en wij informeren u graag over de belangrijkste bevindingen.

KERNBOODSCHAP
De monitor bevat de belangrijkste verrichtingen, ontwikkelingen en aandachtspunten binnen het sociaal domein (thema's Wmo, Jeugd en Participatiewet). Hieronder staan per thema de belangrijkste ontwikkelingen genoemd.

Wmo

Algemeen
Het is belangrijk dat mantelzorgers goed ondersteund worden en overbelasting zoveel mogelijk wordt voorkomen. Een onderdeel van het mantelzorgbeleid is het toekennen van een mantelzorgwaardering aan mantelzorgers in Lelystad. In 2019 en 2020 zijn per jaar ca. 1.400 mantelzorgwaarderingen uitgekeerd. In 2021 is dit aantal gehalveerd. Dit is met name het gevolg van de verlaging van het bedrag naar € 20,= waardoor minder mensen deze waardering hebben aangevraagd. Er is onlangs besloten het bedrag in 2022 weer op het oude peil te brengen. De verwachting is dat dat hierdoor het aantal aanvragen/uitkeringen ook weer op het oude peil terugkomt.

Maatwerkvoorzieningen
Inwoners voor wie extra ondersteuning nodig is, kunnen in aanmerking komen voor de individuele maatwerkvoorziening. Het kan dan gaan om bijvoorbeeld huishoudelijke ondersteuning, begeleiding bij het zelfstandig wonen, dagbesteding, een vervoersvoorziening of een woningaanpassing.
Het aantal inwoners met een individuele maatwerkvoorziening schommelt in 2019, 2020 en 2021 steeds rond de 4.500 en laat in 2021 een geringe daling zien. Het gebruik van maatwerkvoorzieningen wordt o.a. beïnvloed door vergrijzing, het langer zelfstandig (blijven) wonen en het afschaffen van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage voor de Wmo voorzieningen. Hierdoor doen meer mensen een beroep op de Wmo. Maar ook ontwikkelingen zoals Corona zijn van invloed. Verder zijn er in 2020 in het kader van de vastgestelde Aanpak Sociaal Domein, een aantal maatregelen genomen die effect hebben op het gebruik.
Er wordt bijvoorbeeld bij de toegang kritischer gekeken bij de toekenning van een maatwerkvoorziening waarbij het uitgangspunt wel steeds is dat maatwerkvoorzieningen beschikbaar zijn en blijven voor inwoners voor wie dit echt nodig is.

Als deze ontwikkelingen en maatregelen hebben er per saldo toe geleid dat het gebruik in de jaren 2019, 2020 en 2021 min of meer constant is gebleven.

Zorgverzekering
Inwoners met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum kunnen tegen een gereduceerd tarief een aanvullende (gemeentelijke) ziektekostenverzekering afsluiten. Het aantal gebruikers is in 2022 licht gestegen ten opzichte van 2021. Er maken nu ruim 2.200 volwassenen en ruim 900 kinderen gebruik van deze regeling.

Maatschappelijke opvang
Het gaat hierbij om een regionale voorziening. Er zijn in de regio ruim 170 plekken voor opvang van dak- en thuislozen. Hiervan zijn er 45 in Lelystad gesitueerd. Het aantal plaatsen blijft min of meer constant. Het aantal daklozen hebben we niet in beeld, omdat we niet met wachtlijsten werken of breder meten dan de daklozen die (regionaal) worden opgevangen. Er wordt (lokaal en regionaal) ingezet op het voorkomen van dakloosheid en het bevorderen van doorstroom uit de maatschappelijke opvang. Er wordt bijvoorbeeld voor deze doelgroep de pilot Housing first gestart; er zijn er 9 woningen beschikbaar voor de huisvesting van deze groep, waarvan 3 voor gezinnen.

Beschermd wonen
Ook dit is een regionale voorziening. Inwoners met zware GGZ problematiek kunnen in aanmerking komen voor een beschermd wonen plek. Een deel van deze zorg is overgeheveld van de Wmo naar de Wet langdurige zorg en valt daarmee niet meer onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. Tot 2020 waren er op grond van de Wmo ca. 200 beschermd wonen plekken in Lelystad. In 2021 is dit aantal gehalveerd. De plekken zijn niet verdwenen maar vallen nu niet meer onder de Wmo maar onder de Wlz.

Cliënttevredenheid Wmo
Er wordt elk jaar een onafhankelijk cliëntervaringsonderzoek uitgevoerd on de Wmo gebruikers. Dit geeft het volgende beeld:

Rapportcijfers voor Wmo voorzieningen

	2018	2019	2020	2021
Wijkteams	7,7	7,8	7,9	**7,6**
Rolstoelen	7,6	7,9	8,1	**7,9**
Scootmobielen	7,7	8,2	8,1	**8,0**
Huishoudelijke ondersteuning	7,9	8,1	8,0	**8,1**
Woningaanpassingen	8,6	8,4	8,1	**7,8**
Regiotaxi	7,7	7,4	7,7	**7,4**
Ondersteuning thuis	7,9	8,0	7,8	**7,8**
Dagbesteding	7,5	8,0	8,3	**8,5**
Inloopvoorzieningen/activiteiten in de wijk	7,2	7.7	8,5	**8,4**

Na een periode van stabilisatie en zien we dat er in 2021 sprake is van een lichte daling van de rapportcijfers; de scores zijn over het algemeen nog wel goed maar wel iets lager dan in het voorgaande jaar. Dit hangt waarschijnlijk samen met de Aanpak Sociaal Domein en de in de in dat kader doorgevoerde aanpassingen. Er waren in 2020 bijvoorbeeld wat langere wachttijden maar inmiddels is dit weer genormaliseerd.

Jeugd

Beschikkingen jeugdhulp
Voor het krijgen van specialistische jeugdhulp is een beschikking nodig. Dit wordt vanaf 1 juli 2021 uitgevoerd door Jeugd Lelystad (JEL). Het aantal jeugdigen waarvoor een beschikking jeugdhulp is afgegeven neemt af; van 2.201 in het tweede half jaar 2020, naar 2.070 in het eerste halfjaar 2021, naar 1.393 in het tweede halfjaar 2021.
Deze afname kan worden verklaard door een aantal ingezette maatregelen (Aanpak Sociaal Domein): Vanaf april 2020 is kritischer getoetst of inzet van jeugdhulp de meest passende zorg is. Na de inrichting van een nieuwe lokale toegang (JEL) is dit onderdeel van de reguliere werkwijze geworden. Met de nieuwe lokale inkoop van jeugdhulp per 1 juli 2021 is scherp gelet op wat onder jeugdhulp valt en wat effectieve vormen van jeugdhulp zijn. In lijn met de Aanpak sociaal domein is tegelijkertijd het traject Versterken van de basis gestart. Hierdoor is er meer capaciteit vrij gekomen in het voorveld, waarmee meer ouders en jeugdigen met hun hulpvraag in de basis geholpen worden. De inzet van de jeugdprofessional huisarts zorgt ervoor dat een hulpvraag integraal wordt beoordeeld en lichte hulp kan worden ingezet.

Specialistische jeugdhulp
Minder jeugdigen ontvangen specialistische hulp. Dat hangt samen met de maatregelen die hierboven zijn genoemd en hebben geleid tot het afgeven van minder beschikkingen voor specialistische jeugdhulp. Er zijn op 30 juni 2021 1.603 jeugdigen met specialistische jeugdhulp ten opzichte van 1.448 jeugdigen op 31 december 2021.
De grootste afname zit bij jeugdigen met jeugd GGZ (1.014 op 30 juni 2021 t.o.v. 894 op 31 december 2021). Begeleiding en behandeling is afgenomen van 468 naar 454 als gevolg van de nieuwe aanbesteding lokale jeugdhulp per 1 juli 2021.
Daarentegen zien we een stijging bij het aantal jeugdigen met jeugdhulp met verblijf (van 214 op 30 juni 2021 naar 299 op 31 december 2021)

Jeugdbescherming en jeugdreclassering
Als de veiligheid van jeugdigen of hun omgeving in het geding is kan de rechter een maatregel opleggen. Het aantal jeugdigen met een reclasseringsmaatregel per 31 december 2021 is hoger dan per 30 juni dat jaar, maar lager dan per 31 december 2020 In 2021 vertoont het aantal jeugdigen met een beschermingsmaatregel een stijging die in het laatste kwartaal gestabiliseerd lijkt.
Schommelingen in de aantallen zijn lastig te duiden of terug te leiden tot een eenduidige oorzaak.

Cliëntervaringsonderzoek jeugd 2022
Dit jaar zijn indicatoren uit het cliëntervaringsonderzoek jeugd opgenomen in de begrotingsmonitor. Het integrale onderzoek is met een informatienota aangeboden aan de raad. De wijzigingen van de ingekochte hulp en inrichting van een nieuwe toegang lijken hun weerslag te hebben op de cliëntervaringen. De uitkomsten van het cliëntervaringsonderzoek worden nog geëvalueerd.

Ontwikkelingen en aandachtspunten
Lelystad kampt, net als veel andere gemeenten met flinke tekorten op de jeugdzorg. . De maatregelen uit de Aanpak Sociaal Domein hebben geleid tot een afname van het aantal kinderen met jeugdzorg en een kostenreductie op het budget jeugdzorg in 2021 voor de ambulante jeugdhulp.

Participatiewet

Bijstandsuitkeringen
De toename van het aantal bijstandsuitkeringen sinds het begin van de Coronacrisis is in het tweede half jaar van 2021 gestopt en er is weer een daling ingezet. Op 30 juni waren er nog 2.153 bijstandsuitkeringen.
Op 31 december is dat gedaald naar 2.062. Er is een afname van de instroom te zien. Onder mensen die instromen is het aandeel mensen met een kleine afstand tot de arbeidsmarkt aanzienlijk groter dan onder de bestaande uitkeringspopulatie. Tegelijkertijd is het aandeel mensen dat tot een kwetsbare groep behoort (waaronder statushouders) in de instroom groter dan voorheen. Ondanks er dus minder mensen zijn die met een kleine inspanning aan het werk te helpen zijn is de uitstroom in deze periode wel gelijk gebleven.

Re-integratievoorzieningen
Al sinds begin 2019 neemt het aantal inwoners in een re-integratievoorziening toe. Ook het laatste half jaar van 2021 zijn er weer 30 personen meer begeleid dan een half jaar daarvoor.

Ontwikkeling en aandachtspunten

Wetsvoorstel “breed offensief”
Het wetsvoorstel beoogt verdere stappen naar een inclusieve arbeidsmarkt te zetten voor mensen uit de Participatiewet met een arbeidsbeperking, in het bijzonder voor hen die niet het wettelijk minimumloon kunnen verdienen. Beoogde invoeringsdatum van dit wetsvoorstel is, na uitstel verplaatst tot 1 januari 2023.

Herijking “Participatiewet in balans”.
Het Rijk heeft in een beleidsanalyse over de Participatiewet geconstateerd: “de Participatiewet is momenteel uit balans. Door verschillende ontwikkelingen is er op dit moment sprake van een ongelijke verhouding tussen (a) de als beperkt ervaren ondersteuning, (b) het strenge sanctieregime en (c) de complexe inrichting van de bestaanszekerheid. Daardoor verkeren mensen in onzekerheid, wordt werkhervatting bemoeilijkt en ervaren burgers wantrouwen bij hun contact met de overheid. Elementen die daarbij onder meer een rol spelen zijn de strikte vormgeving van het vangnetkarakter en de focus op directe arbeidsinschakeling”. De minister heeft aangekondigd de balans te herstellen. Wij willen optimaal gebruik gaan maken van de verruiming van de mogelijkheden om de menselijke maat te hanteren.

Lokale ontwikkelingen
In 2021 heeft de gemeente haar dienstverlening voor mensen die een uitkering komen aanvragen aangepast. Iedereen die een aanvraag voor een uitkering doet krijgt binnen 5 dagen na de aanvraag een gesprek met het Werkbedrijf voor een passend traject naar werk. Daarnaast zijn de mensen die al enige tijd een uitkering hebben uitgenodigd voor een gesprek met de werkcoach van het Werkbedrijf over de mogelijkheden van een traject naar werk en welke ondersteuning ze daarbij nodig hebben.

We zien dat de Lelystadse arbeidsmarkt structureel veel perspectief biedt in verschillende sectoren zoals bijvoorbeeld de zorg, de bouw en installatiebranche en de logistieke sector.

Arbeid en re-integratie
Het aantal plekken in de sociale werkvoorziening neemt als gevolg van het sluiten van de regeling af, maar de personele krimp verloopt in een trager tempo dan de eerdere inschattingen waarop het kabinet haar (financiële) besluitvorming baseerde. In 2015 waren er voor Lelystad 309 fte Wsw plaatsen. In 2022 is dat teruggelopen naar 205 fte.

VERVOLG
geen

Bijlagen
geen